Baş katib: "OPEC Azərbaycanın COP29-da əməkdaşlıq ruhunu tam dəstəkləyir"

"OPEC Azərbaycanın COP29-da əməkdaşlıq ruhunu tam dəstəkləyir". Bunu Trend-ə özəl müsahibəsində OPEC-in baş katibi Heysəm əl-Qeys deyib.

"Azərbaycan 2017-ci ilin əvvəlində imzalanandan bəri OPEC və qeyri-OPEC istehsalçıları arasında Əməkdaşlıq Bəyannaməsinin (DoC) dəyərli tərəfdaşıdır. Ölkə təkcə neft bazarının sabitliyinin təşviqində və enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində deyil, həm də tullantıların azaldılması kimi mühüm məqsədə nail olmaqda əsas oyunçudur.

İlkin enerjiyə qlobal tələbatın 2045-ci ilə qədər 23 faiz artacağı və dünya əhalisinin 1,5 milyard nəfər artacağı proqnozlaşdırıldığı üçün bir-biri ilə əlaqəli problemlərin kompleks həlli getdikcə daha vacib məsələyə çevrilir. Bundan əlavə, 2030-cu ilə qədər dünya üzrə təxminən 500 milyon insanın şəhərlərə köçəcəyi gözlənilir ki, bu da Bakı ölçüsündə 225-dən çox yeni şəhər təşkil edəcək", - deyə o bildirib.

Heysəm əl-Qeys vurğulayıb ki, Azərbaycanın COP29-a praqmatik və inklüziv yanaşması tullantıların azaldılması və sərfəli enerji məhsulları və xidmətlərinin təmin edilməsi arasında balansın əldə edilməsinin vacibliyinin göstəricisidir:

"Unutmamalıyıq ki, milyardlarla insan hələ də müasir enerji xidmətlərindən məhrumdur. Bu insanlar üçün onların enerji gələcəyi tullantılar azaltmaq, elektrikli avtomobil almaq qərarına gəlmək və ya enerji mənbələrinin xərcləri və faydaları haqqında düşünməkdən ibarət deyil (onlar heç bir töhfə vermirlər). Burada söhbət işıqları yandırmaq, təmiz sobada yemək bişirmək və ya işə və ya məktəbə gedib-gəlmək üçün motorlu nəqliyyat vasitəsinə sahib olmaq kimi başqalarının təbii qəbul etdiyi enerji əsaslarına nail olmaqdan gedir.

OPEC Azərbaycanın COP29-da əməkdaşlıq ruhunu və həm enerji təhlükəsizliyinə, həm də tullantıların azaldılmasına diqqət yetirən ədalətli, nizamlı və sabit enerji yollarını tam dəstəkləyir. İnkişaf etməkdə olan ölkələrə gecikmədən adekvat iqlim maliyyəsinin təmin edilməsi kimi milli şərait və ümumi, lakin fərqli məsuliyyətlər həmişə nəzərdə saxlanılmalıdır".

Heysəm əl-Qeys bildirib ki, COP29 ərəfəsində OPEC katibliyi oktyabrın ortalarında üzv ölkələr və Əməkdaşlıq Bəyannaməsi (DoC) tərəfdaşları üçün iqlim dəyişikliyi ilə bağlı texniki seminar və koordinasiya iclası keçirəcək.

O qeyd edib ki, OPEC-Azərbaycan münasibətləri son dərəcə müsbətdir.

"Bu ilin iyun ayında Bakı Enerji Həftəsində iştirak etdim və Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə keçirilən tədbirə gəlmək və ölkənin energetika naziri Pərviz Şahbazovla tribunanı bölüşmək mənim üçün şərəf idi", - deyə o bildirib.

Heysəm əl-Qeys Prezident İlham Əliyevin DoC-un böyük dəstəkçisi olduğunu vurğuladı və dövlətimizin başçısının bu yaxınlarda "Neft və qaz Tanrıdan verilən böyük nemətdir" və "faydalı qazıntı ilə zəngin olan ölkənin rəhbəri kimi, əlbəttə ki, biz həmin ölkələrin sərmayəni və hasilatı davam etdirmək hüququnu müdafiə edəcəyik, çünki dünyanın buna ehtiyacı var" dediyini eşitmək çox xoş oldu.

"Bunlar son dərəcə vacib sözlərdir. Bu qiymətli sərvətlər həqiqətən də "Allahın nemətidir". Onlar dünyaya böyük faydalar gətiriblər. Neft və onun əlavə məhsulları avtomobilləri, gəmiləri və təyyarələri, evləri işıqlandırmaq və qızdırmağa kömək edir, plastik, əczaçılıq və tibbi ləvazimatların inkişafına imkan verir. Siyahını davam etdirmək olar və bu, neftin gündəlik həyatımızda nə qədər vacib olduğunu göstərir", - deyə o bildirib.

OPEC-in baş katibi əlavə edib ki, may ayında Azərbaycanın ekologiya və təbii sərvətlər naziri və COP29-un prezidentli Muxtar Babayevlə Vyanada keçirilən yüksəksəviyyəli enerji dialoqu COP29-dan əvvəl mühüm hadisə kimi qiymətləndirilə bilər:

"Qarşılıqlı əlaqələrimizdən aydın oldu ki, Azərbaycan bütün maraqlı tərəflərin, o cümlədən neft sənayesi nümayəndələrinin fikirlərini nəzərə almaq, hər bir ölkəyə milli şəraiti, eləcə də prinsipləri, ədalətlilik, ümumi, lakin fərqli rəftar və müvafiq imkanlarını

nəzərə alaraq, öz yolunu müəyyən etmək imkanı vermək öhdəliyinə sadiqdir. COP29 ərəfəsində OPEC katibliyi həmçinin oktyabrın ortalarında üzv ölkələr və DoC üzrə tərəfdaşlarımız üçün iqlim dəyişikliyi ilə bağlı texniki seminar və koordinasiya görüşü keçirəcək".

O, ümidvar olduğunu bildirib ki, Azərbaycanla bu yaxınlarda keçirilən görüş Əməkdaşlıq Bəyannaməsinə və daha geniş Əməkdaşlıq Xartiyasına, könüllü dialoq çərçivəsinə və enerji məsələləri üzrə çoxtərəfli iştirak platformasına uyğun gələn enerji məsələləri üzrə yüksəksəviyyəli çoxsaylı dialoqlardan birincisi olacaq:

"Bu baxımdan, biz COP29 prezidentini və onun komandasını COP29-dan əvvəl Vyanada salamlamağı səbirsizliklə gözləyirik".

OPEC-ə üzv ölkələrin iqlim dəyişikliyi ilə bağlı həllər üzrə səyləri

Heysəm əl-Qeys vurğulayıb ki, davamlı inkişaf və iqlim dəyişikliyinin həlli zərurəti arasında tarazlıq mühüm məsələdir və OPEK üzvü olan ölkələr bunu nəzərə alırlar:

"Biz enerji təhlükəsizliyini, enerjinin əlçatanlığını təmin etməyə və tullantıları azaltmağa kömək edə biləcək bütün enerji növlərini və bütün texnologiyaları təşviq etməliyik. Bu baxımdan, xatırlamalıyıq ki, neft sənayesi, bərpaolunan enerji və tullantıların azaldılması səyləri bir çox insanın düşündüyü qədər ziddiyyətli deyil. Reallıq budur ki, karbohidrogenlər həm də bərpa olunan infrastrukturun inkişafı üçün lazım olan nəqliyyat və tikinti sənayesini yanacaqla təmin edir. Məsələn, ölçüdən asılı olaraq, külək turbinləri sürət qutularının, podşipniklərin, hidravlik sistemlərin və transformatorların rəvan işləməsini təmin etmək üçün 200 ilə 1400 litr arasında sürtkü yağları tələb edir, eyni zamanda turbinlərin özlərini suya davamlı etmək üçün etilenlə istehsal olunan qatranlar da lazımdır. Neft-kimya əsaslı məhsullar olmadan günəş panellərinin kütləvi istehsalı da qeyri-mümkün olardı".

Heysəm əl-Qeys qeyd edib ki, bundan əlavə, neft və onun törəmələri bir çox ölkələr üçün mühüm fiskal dəstək verir, onların bir çoxu hökumət büdcələrini maliyyələşdirmək, iqtisadi fəaliyyəti dəstəkləmək, iqtisadiyyatı şaxələndirmək və keçidin potensial mənfi sosial-iqtisadi təsirlərini yumşaltmaq üçün neft sənayesindən əldə edilən gəlirlərə əsaslanır:

"Məhz buna görə OPEC üzvü olan ölkələr həm karbohidrogenlərə, həm də bərpaolunan enerjiyə sərmayə qoyurlar və eyni zamanda bu ölkələr və bütövlükdə neft sənayesi əməliyyat səmərəliliyi və qabaqcıl texnologiyalar vasitəsilə emissiyaları azaltmaq üçün fəal işləyirlər. Bura 2030-cu ilə qədər metan emissiyalarını sıfıra yaxın azaltması haqqında COP28-də 50-yə yaxın əsas neft və qaz istehsalçısının razılaşması ilə nümayiş etdirildiyi kimi, çənlərin üstün idarəçiliyi təcrübələri daxil olmaqla, yuxarı və aşağı axın proseslərini optimallaşdırmaq, eləcə də məşəldə yandırma və metan sızmalarını minimuma endirməkdə iştirak daxildir. Sənaye həmçinin karbon tutma, utilizasiya və saxlanmasını genişləndirir və təmiz hidrogen, birbaşa havanın tutulması və karbon qazının çıxarılması texnologiyalarını inkişaf etdirir - bunların hamısı dairəvi karbon iqtisadiyyatı çərçivəsində həyata keçirilir".

O vurğulayıb ki, əlavə olaraq OPEC-ə yaxın təşkilat olan OPEC-in Beynəlxalq İnkişaf Fondunun gördüyü mühüm işləri qeyd etməyim vacibdir:

"OPEC Fondu 1976-cı ildə OPEC-ə üzv ölkələr tərəfindən aydın bir məqsədlə yaradılmışdır: inkişafı stimullaşdırmaq, icmaları gücləndirmək və insanların səlahiyyətlərini artırmaq. O, qida, enerji, infrastruktur, məşğulluq, təmiz su və kanalizasiya, səhiyyə və təhsil kimi əsas davamlı inkişaf ehtiyaclarına cavab verən layihələrin maliyyələşdirilməsinə diqqət yetirir. Bu günə qədər OPEC Fondu 125-dən çox ölkədə inkişaf layihələrinə təxminən 27 milyard ABŞ dolları ayırıb".

OPEC baş katibi deyib ki, emissiya problemini həll etmək üçün real yanaşmalar lazımdır: "Üzv ölkələrimiz COP-un bütün iclaslarında iştirak edirlər. OPEC katibliyi iqlim dəyişikliyi ilə bağlı danışıqlarda üzv ölkələrə dəstək verir, lakin Paris Sazişinə uyğun olaraq Milli Müəyyən edilmiş Töhfələri (NDC) təqdim etmək ayrı-ayrı üzv ölkələrə aiddir".

"Bu, həm də Paris sazişinin bir hissəsidir və tərəflərə sazişin məqsədlərinə nail olmaq istiqamətində kollektiv irəliləyişi qiymətləndirmək üçün onun icrasını vaxtaşırı hesablamağa imkan verir.

OPEC-ə üzv ölkələr iqlimlə bağlı öhdəliklərində fəallıq nümayiş etdirirlər. Bu məqsədlə, iqtisadi artıma təkan verən, enerji yoxsulluğunun aradan qaldırılmasına kömək edən və eyni zamanda davamlılığı yaxşılaşdıran emissiyalarla mübarizə üçün ətraflı və real yanaşmalara ehtiyacımız var", - deyə baş katib əlavə edib.

Gələcək enerji strategiyaları

Heysəm əl-Qeys hesab edir ki, gələcək enerji strategiyaları dünyanın bütün guşələrində insanların ehtiyaclarını nəzərə almalıdır: "Aydındır ki, universal həll yoxdur. Söhbət tək bir yolu inkişaf etdirməkdən getmir, bir neçə yol var ki, onların hər birinin ayrı-ayrı ölkələr və xalqlar üçün uyğun həlləri var. Biz bütün dünya ölkələrinin və xalqlarının fərqli şəraitini tam qiymətləndirməliyik".

Heysəm əl-Qeys vurğulayıb ki, məhz buna görə də OPEC-ə üzv olan ölkələr dünyanın gələcək enerji yollarının ən yaxşı və ədalətli seçilməsinin təmin edilməsinə ciddi yanaşırlar: "Gələcək enerji yolları dünyanın hər yerində insanların ehtiyaclarını nəzərə almalı və bütün enerjiyə, bütün texnologiyaya əsaslanan yanaşmaya əməl etməlidir. Biz enerjinin və ya texnologiyanın heç bir formasına məhəl qoymamalıyıq. Onların hamısına ehtiyacımız olacaq".

Azərbaycan.- 2024.- 11 sentyabr (№ 197).- S.9.